

**פורום
ארלוזורוב**

כלכלה הוגנת | חברה צודקת

**דיון בנושא דוח מבקר המדינה על הניהול הממשלתי של התחום האזרחי
במהלך מלחמת חרבות ברזל
הוועדה לענייני ביקורת המדינה, 22.12.25**

אי-השוויון לא התחיל
ב-7.10.23

אי-השוויון האזורי
בישראל הוא ארוך
שנים

סיבות מרכזיות:

1. השקעה נמוכה
2. ריכוזיות של משרד האוצר
3. הפרטת עיצוב המדיניות
4. היעדר מדיניות מוכוונת משימה

כל הממשלות
בעשורים האחרונים
נכשלו בצמצומו

למרות שצמצום אי-השוויון הוא יעד ממשלתי ארוך שנים – הוא לא מושג

תוכנית לחיזוק ולפיתוח תחום הבריאות באזורי הנגב והגליל
החלטה מספר נגב/8 של ועדת שרים לפיתוח הפריפריה, הנגב והגליל מיום 25.04.2022 אשר צורפה לפרוטוקול הח
ממשלה ביום 05.05.2022 ומספרה הוא 1407(נגב/8).

התוכנית הכלכלית לצמצום פערים בחברה הערבית עד לשנת 2026
החלטה מספר 550 של הממשלה מיום 24.10.2021

משרד הכלכלה והתעשייה

תוכנית העבודה לשנת 2019

בשנה הקרובה יפעל המשרד לחיזוק ולפיתוח התעשייה הישראלית על גוניה השונים תוך שימת דגש על הקטנת הפערים הכלכליים באוכלוסייה ועל פיתוח כלכלי-חברתי של הפריפריה הישראלית. במסגרת זו, נזהה זירות חדשנות גיאוגרפיות, נקדם מרכזי חדשנות וחממות טכנולוגיות בפריפריה ונעודד הקמת מבנים להיי-טק באזורי העדיפות הלאומית.

תכנית העבודה לצמצום פערים בבריאות לשנים 2017-2020, לאור הליך ההיוועצות

מבני הליבה, התובנות, תחומי ההתערבות וההחלטות הסופיות שהתקבלו מההליך, יוני 2017

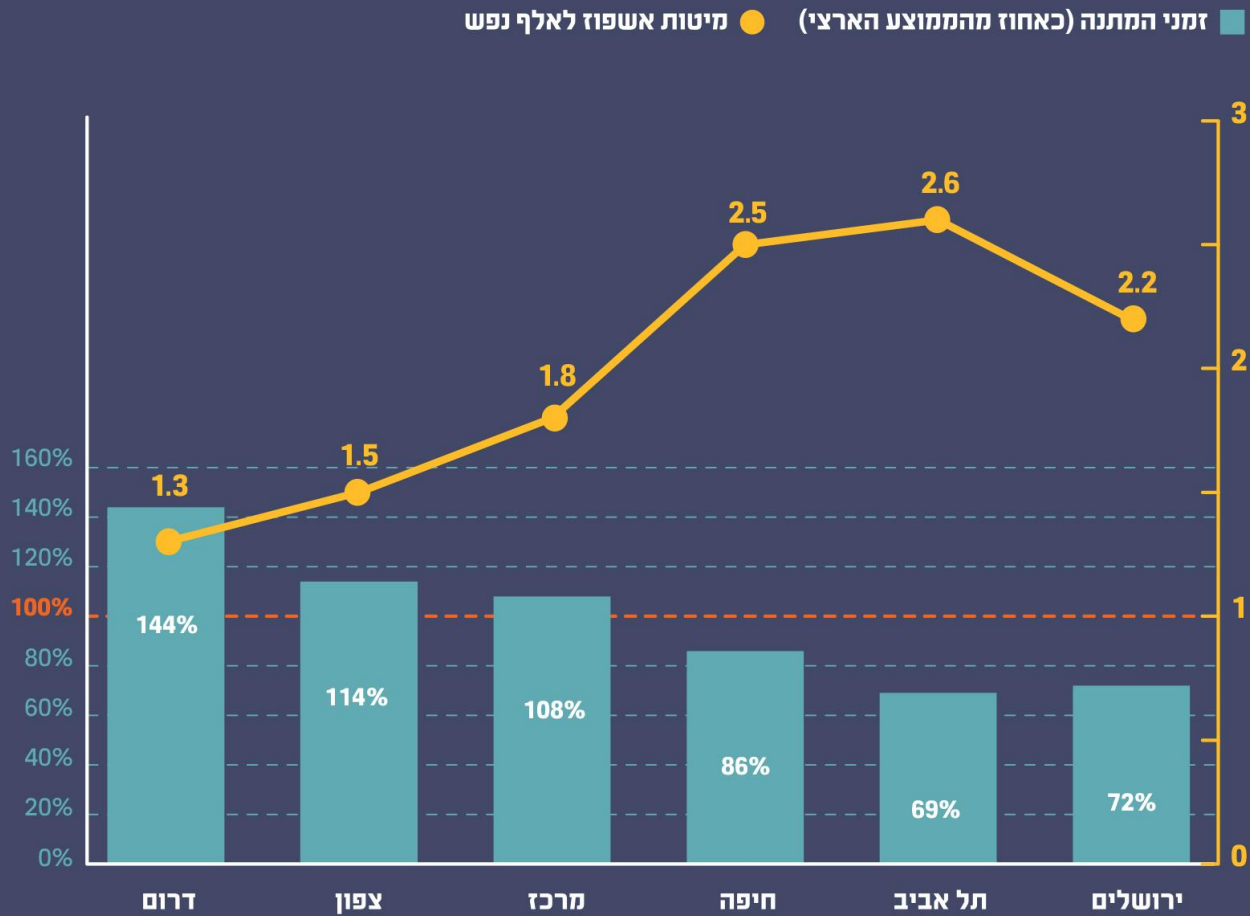
תכנית לפיתוח כלכלי חברתי בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב 2022 - 2026
ותיקון החלטות ממשלה
החלטה מספר 1279 של הממשלה מיום 14.03.2022

צמצום פערים במערכת החינוך
החלטה מספר 1844 של הממשלה מיום 11.08.2016

בינואר 2017 התקבלה החלטת הממשלה 2262, "פיתוח כלכלי של מחוז הצפון וצעדים משלימים לעיר חיפה" (החלטת הממשלה 2262 או החלטה 2262), שבה הממשלה החליטה להפעיל תוכנית רב-שנתית לפיתוח כלכלי של מחוז הצפון וצעדים משלימים לעיר חיפה.

איור 3: זמני המתנה חציוניים לניתוחים אלקטיביים ומספר מיטות אשפוז לאלף נפש, לפי מחוז, כאחוז מהמוצע הארצי, 2014

פחות מיטות, יותר זמני המתנה

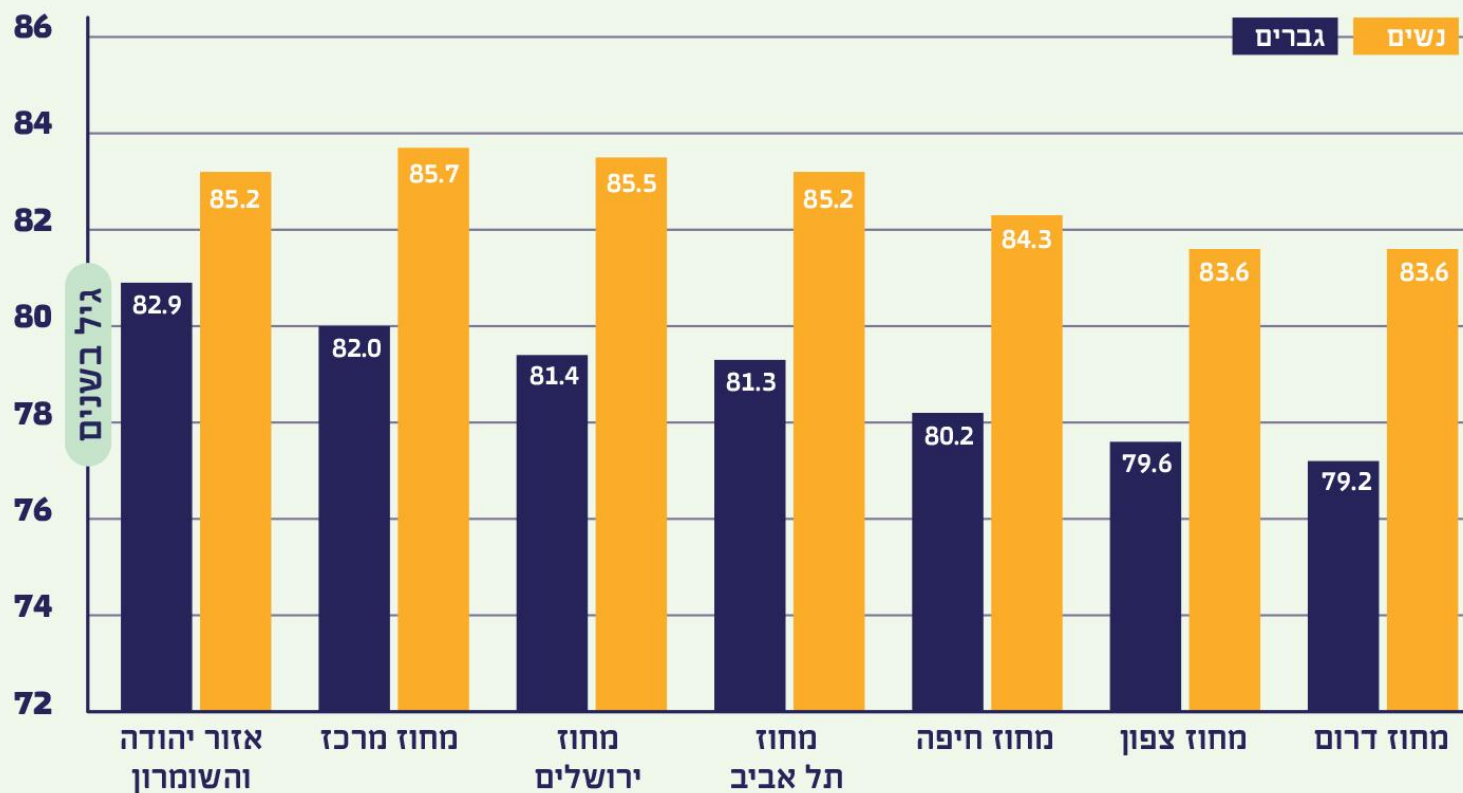
כשאין מדידה - לא ניתן לדעת מהי תמונת המצב

מקור האיור: צ'רניחובסקי, ד' ובורס, ל' (2016). מיקומך בתור: זמני המתנה בבתי החולים במימון ציבורי. מרכז טאוב

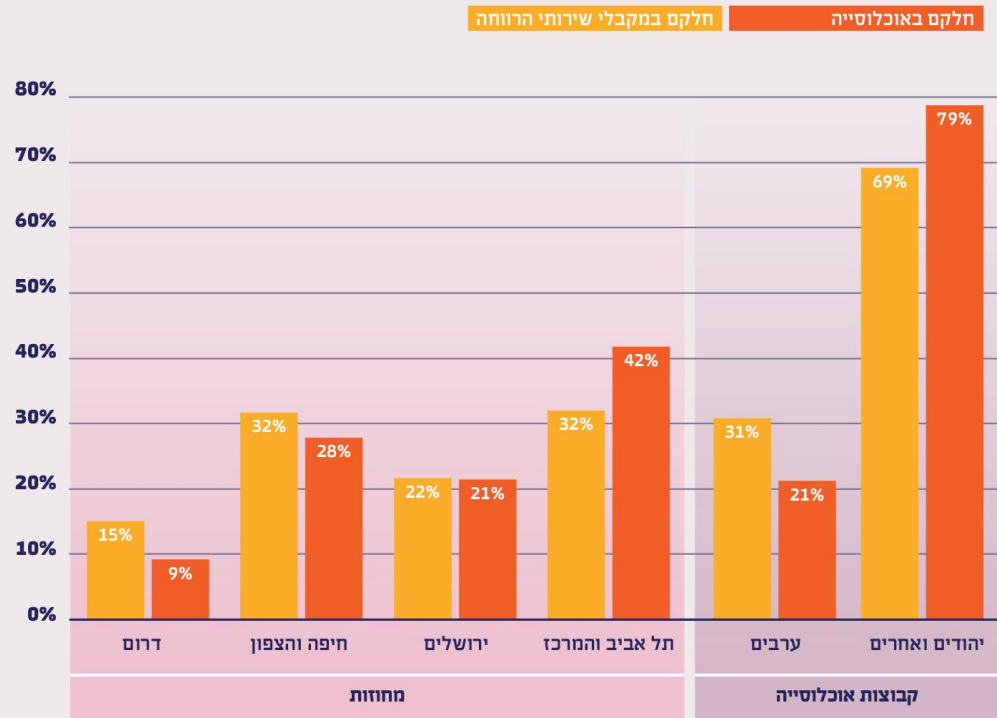
בפריפריה חיים פחות

איור 2: תוחלת חיים לפי מחוזות, 2015-2019

אי-שוויון גם בשירותי הרווחה

איור 7: שיעור מקבלי השירות בשירותי הרווחה וחלקם באוכלוסייה, לפי מחוז וקבוצת אוכלוסייה, 2021

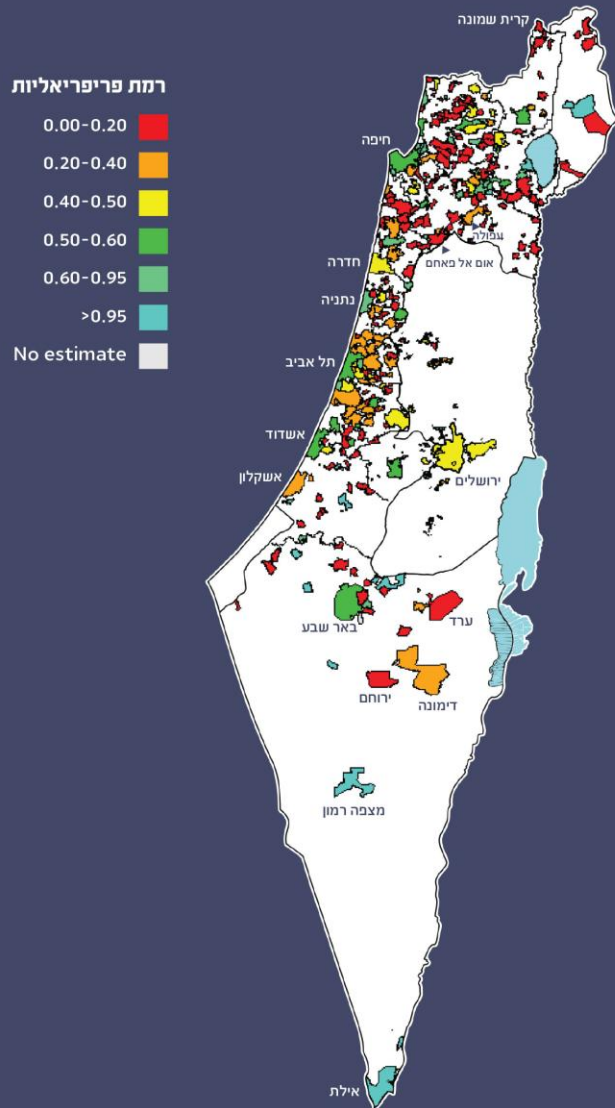
איור 6: ההוצאה השנתית הכוללת על רווחה למטופל, לפי אשכול חברתי-כלכלי של הרשות המקומית, 2019, ש"ח

מקור הנתונים: משרד הרווחה והשירותים החברתיים, דוח סטטיסטי לשנת 2021, 2023;
עיבוד הנתונים: פורום ארלזורוב

מקור הנתונים: מבקר המדינה, 2021, נתוני 2019; עיבוד הנתונים: פורום ארלזורוב

נגישות נמוכה של תחבורה ציבורית מנציחה את הפערים בין מרכז לפריפריה

הפיזור הגיאוגרפי של מדד הנגישות היחסית: היחס בין מספר מקומות העבודה שאליהם ניתן להגיע ברכב ובין מספר מקומות העבודה שאליהם ניתן להגיע בתחבורה ציבורית

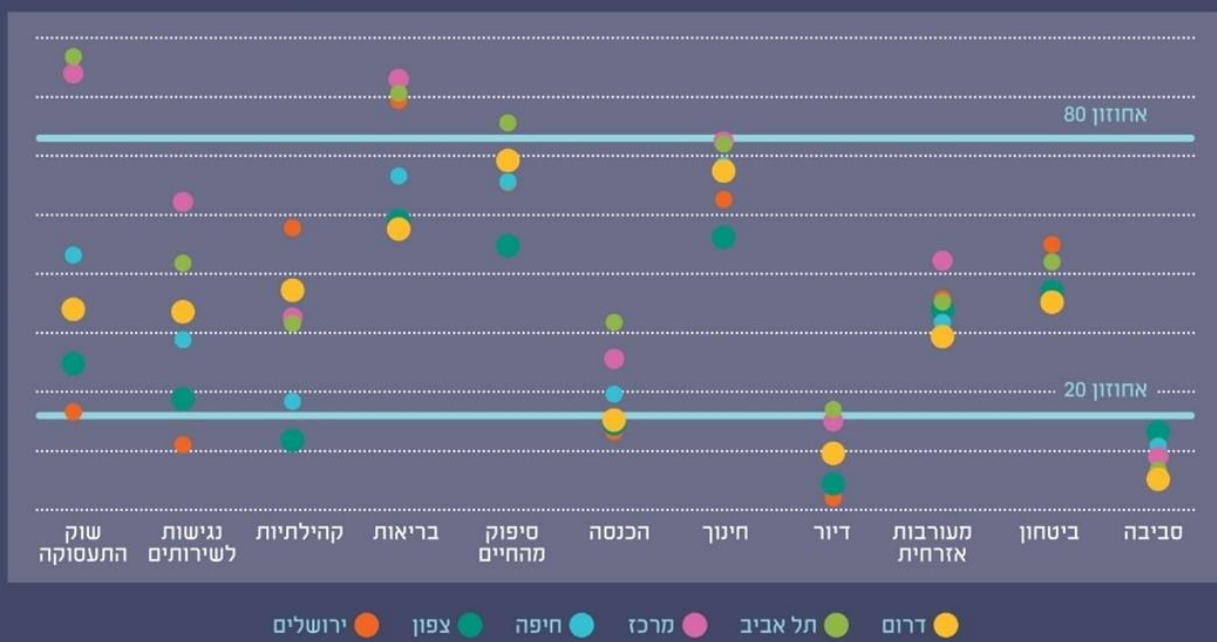
נגישות יחסית של 0.1 = הנגישות למספר מקומות עבודה, באמצעות תחבורה ציבורית, היא עשירית מהנגישות באמצעות רכב

הצפון והדרום בתחתית המדדים בישראל וגם בהשוואה ל-OECD

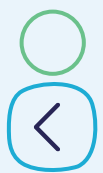

איור 2: מיקומם היחסי של המחוזות בישראל, בהשוואה לכלל מחוזות ה-OECD*

* האיור מציג תמונת מצב על פי הנתונים העדכניים ביותר שהיו בבסיס המידע, כלומר הנתונים לקוחים משנים שונות.

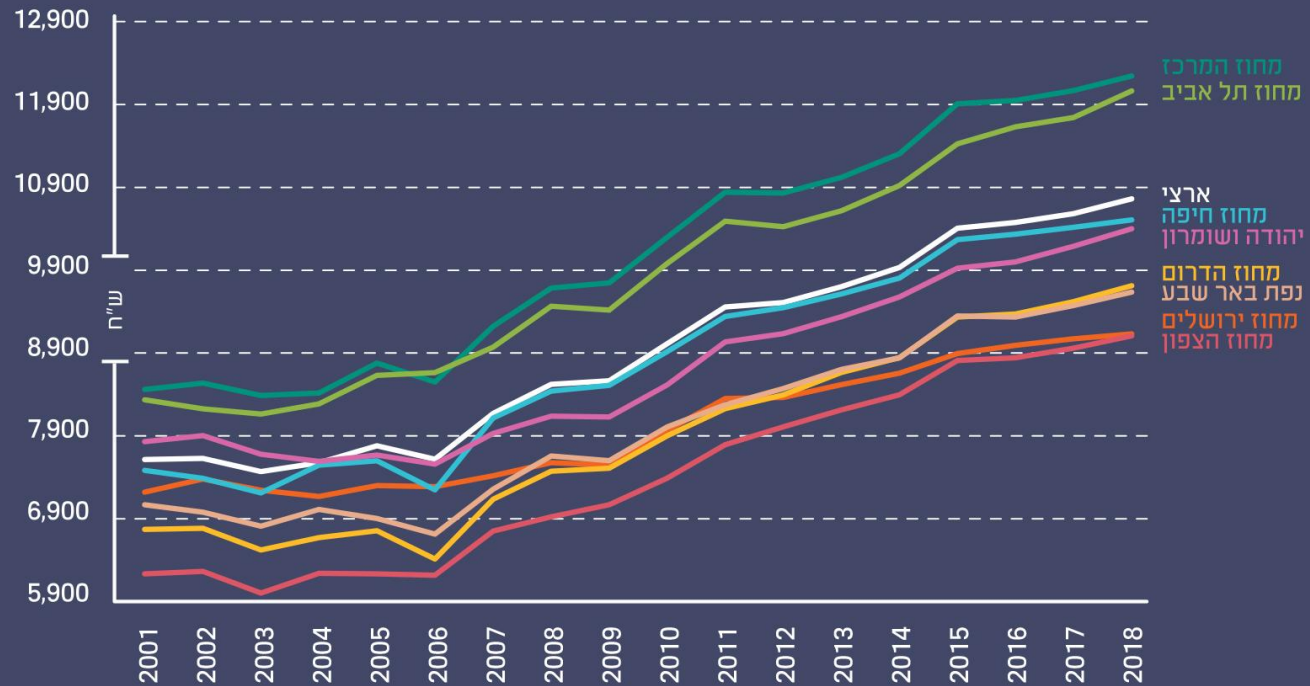
מקור הנתונים: בסיס המידע Regional Well-Being Index של ה-OECD; עיבוד הנתונים: מכון יסודות שנת 2016

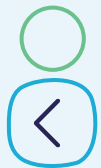
השכר הממוצע בצפון הוא באופן עקבי הנמוך ביותר

איור 7: שכר שכירים (נומינלי, לחודש עבודה), לפי מחוזות

מקור הנתונים: המוסד לביטוח לאומי, שכר והכנסות מעבודה לפי יישוב ומשתנים כלכליים שונים, שנים שונות; עיבוד הנתונים: מכון יסודות

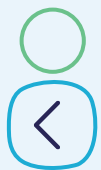
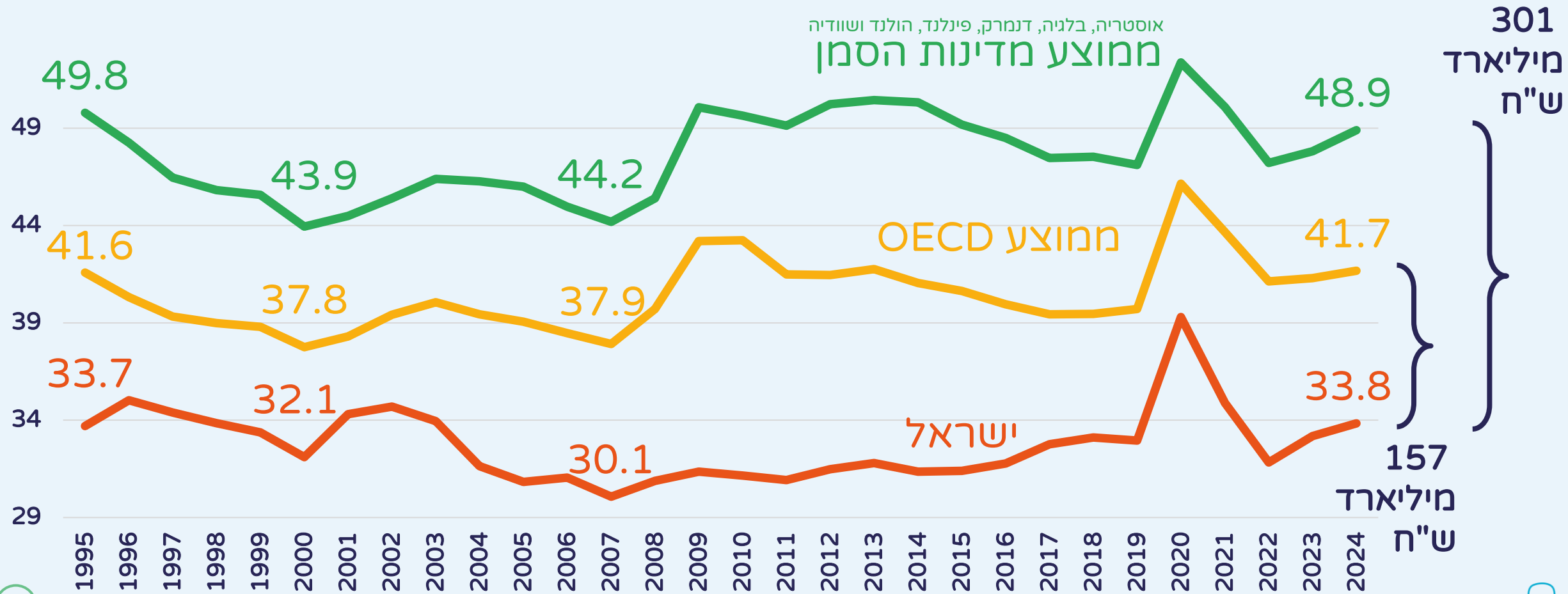

ללא השקעה ממשלתית
משמעותית ומוכוונת
משימה
זה לא ישתנה

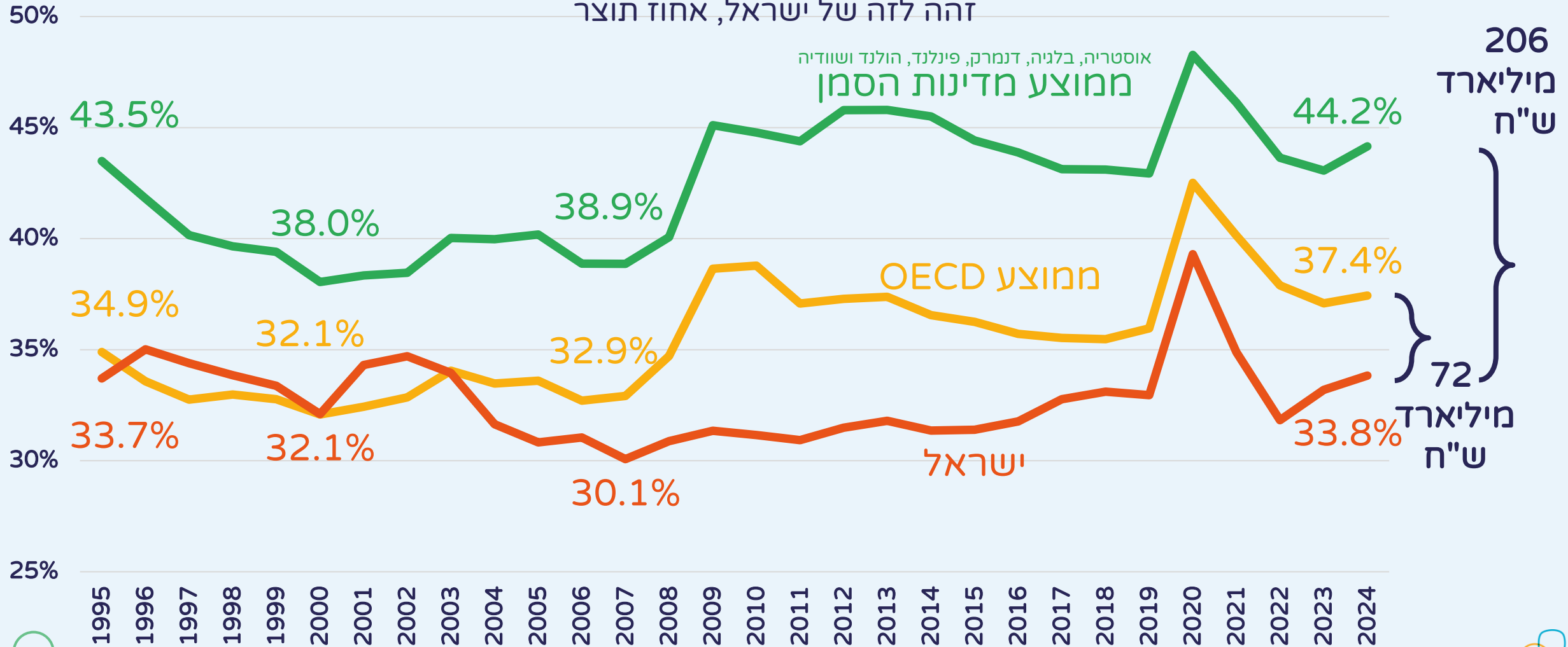
ההוצאה האזרחית בישראל מאד נמוכת

הוצאה אזרחית (ללא ביטחון וריבית), אחוז תוצר

לא רק בגלל הוצאות הביטחון

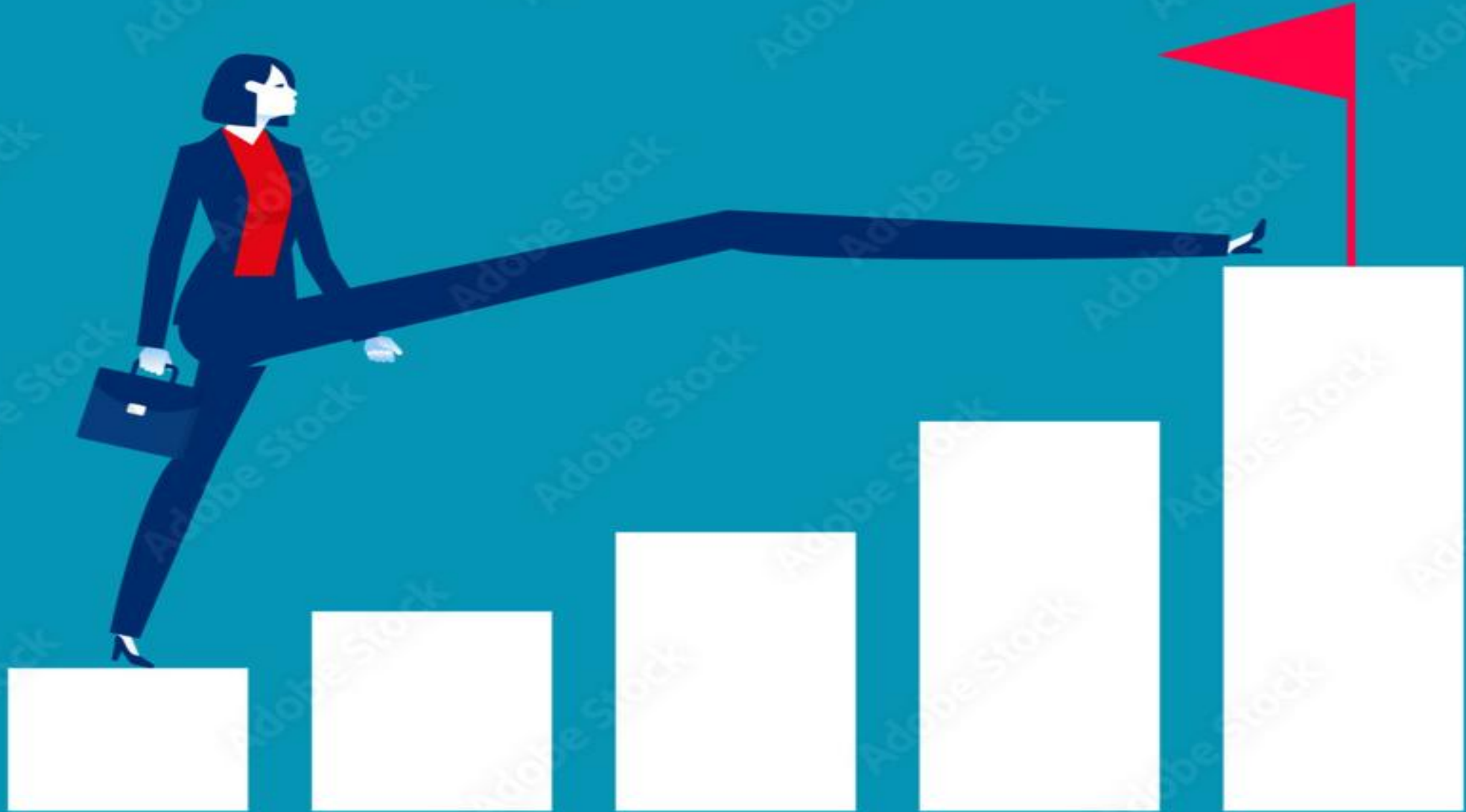
ההוצאה האזרחית ללא ריבית – אם גובה ההוצאה הביטחונית של כל מדינה היה זהה לזה של ישראל, אחוז תוצר

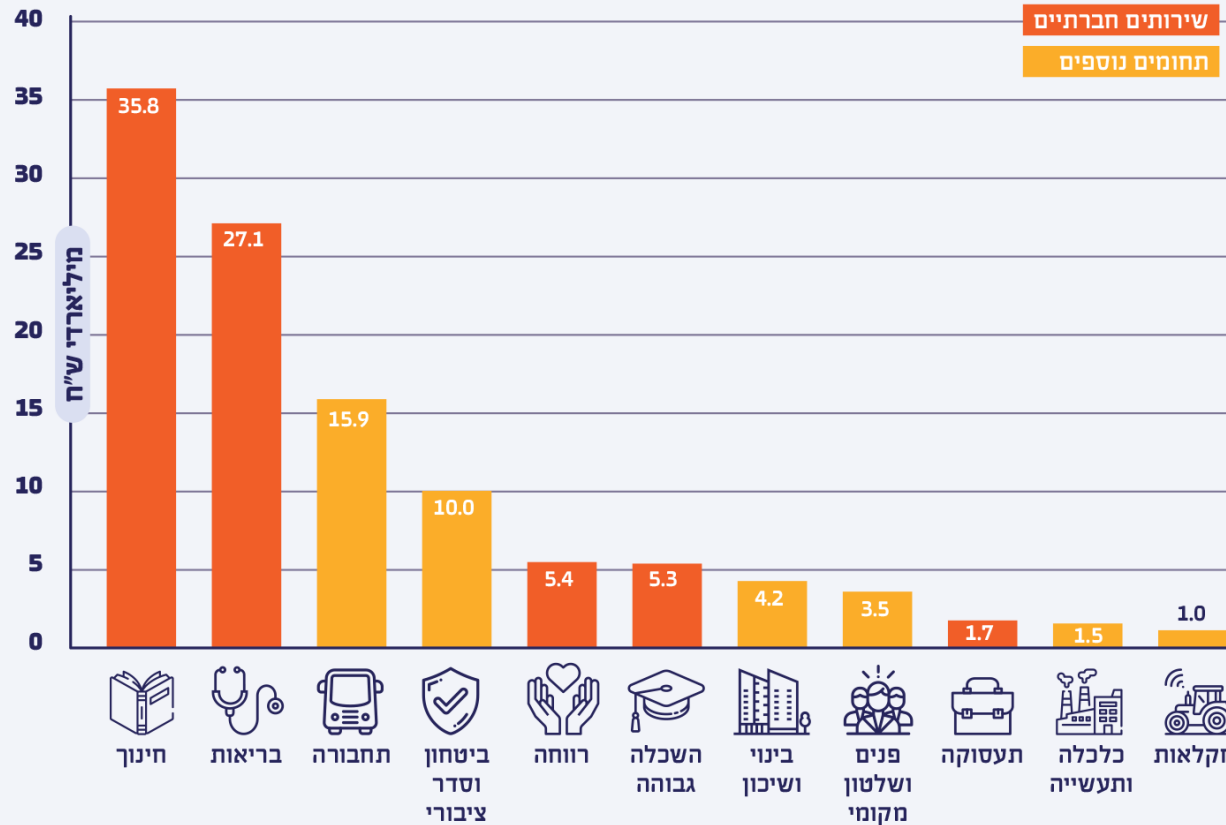
מדינות הסמן מלמדות אותנו שאפשר אחרת

חוב ציבורי	הוצאה ציבורית מהתמ"ג	אוכלוסייה (מיליונים)	שיעור אבטלה	תוצר לנפש, מחירי 2017, דולר בינלאומי, PPP	
36.02%	49.81%	5.873	4.45%	60,413	דנמרק
50.08%	43.50%	17.591	3.54%	59,901	הולנד
82.32%	56.05%	9.025	6.18%	56,650	אוסטריה
36.37%	48.16%	10.522	7.47%	55,974	שוודיה
105.13%	53.55%	11.618	5.56%	53,583	בלגיה
72.50%	53.05%	5.548	6.77%	49,499	פינלנד
60.66%	36.59%	9.662	3.75%	44,032	ישראל

נדרשת קפיצת מדרגה משמעותית

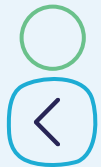

איור 3: תוספות התקציב הנדרשות בכל תחום כדי לסגור את הפער מול ממוצע ה-OECD

מקור הנתונים: נתוני הפער מה-OECD מבוססים על סדרות בנק ישראל להוצאה האזרחית לשנת 2022 (דו"ח בנק ישראל 2022), ואילו סעיפי התקציב* לקוחים מתוך **חוק התקציב לשנת הכספים 2023**, התשפ"ג, רשומות המדינה; עיבוד הנתונים: פורום ארלוזורוב

* **משקלם של הסעיפים בעוגת תקציב המדינה 2023:** חינוך: 20.9%; בריאות: 15.8%; תחבורה: 9.3%; ביטחון פנים: 5.8%; רווחה: 3.2%; השכלה גבוהה: 3.1%; בניין ושיכון: 2.4%; פנים ושלטון מקומי: 2.1%; תעסוקה: 1%; כלכלה ותעשייה: 0.9%; חקלאות: 0.6%.

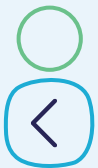
ריכוזיות גבוהה של משרד האוצר

היעדר
אוטונומיה
תקציבית
במשרדים
המקצועיים

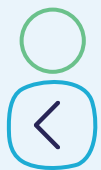
שחקן וטו
בעיצוב
המדיניות של
השירותים
האזרחיים

שימוש
בהתניות
בסיכומים
התקציביים

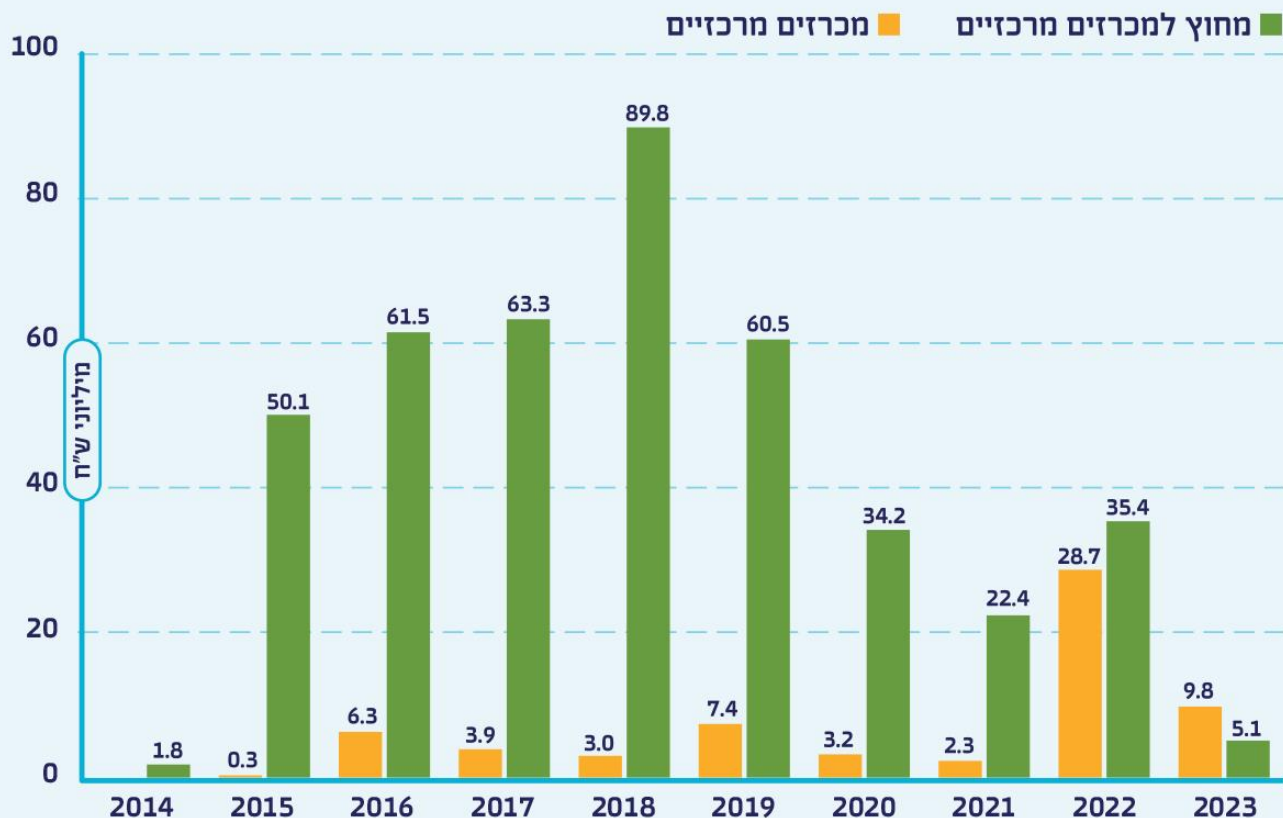
המוביל
הבלעדי של
רפורמות
כלכליות-
חברתיות

לא רק הוצאה אזרחית נמוכה
גם הפרטה
של עיצוב המדיניות

איור 1: הוצאות משרדי הממשלה על ייעוץ בתחומי מדיניות, במכרזים מרכזיים ומחוץ להם, מיליוני ש"ח, 2015-2023*

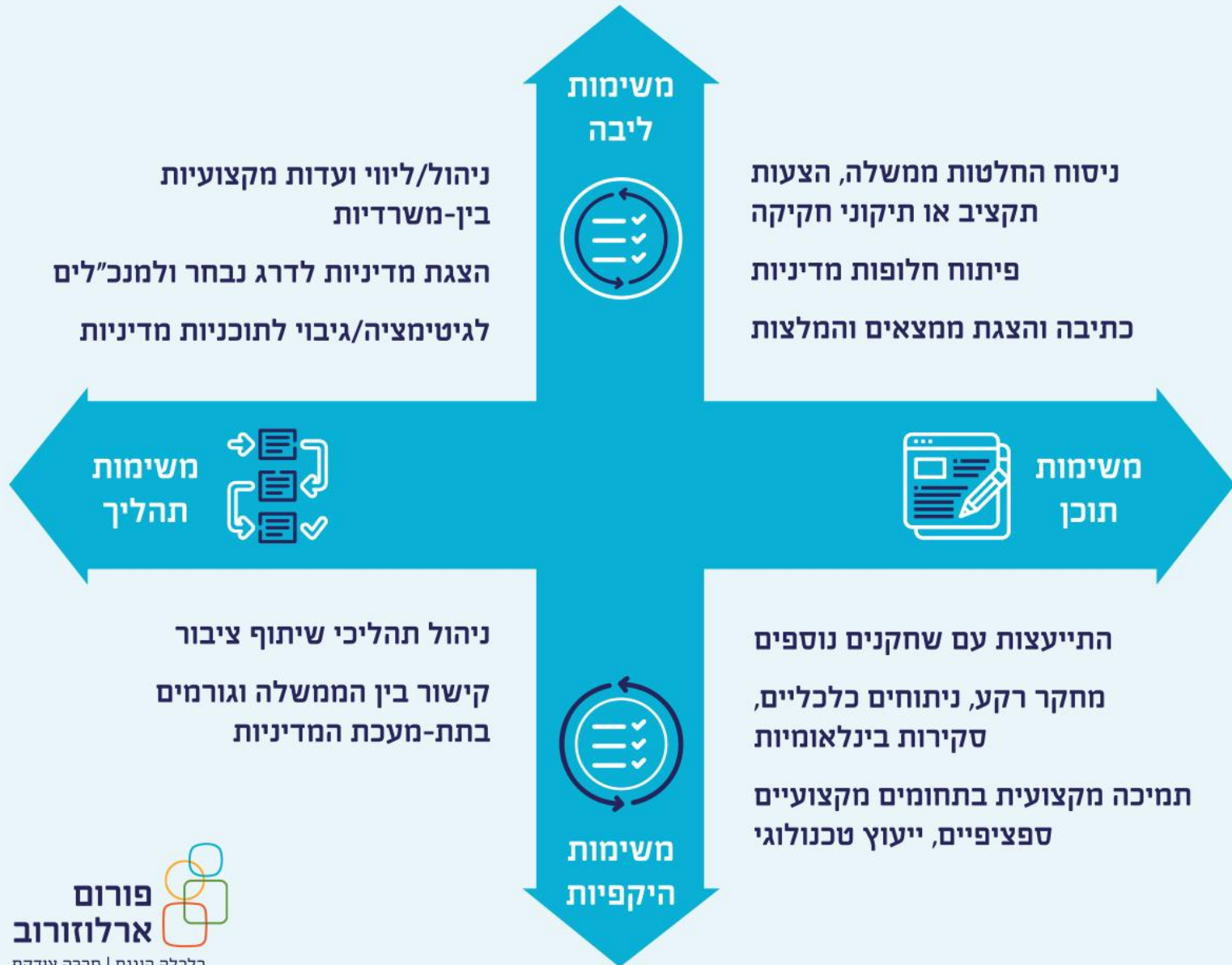

הממשלה משלמת עשרות מיליוני שקלים בכל שנה - כדי שחברות ייעוץ יבצעו את תפקידה

*ה"קפיצה" היחסית בשנת 2022 בהוצאות במסגרת המכרזים המרכזיים מיוחסת לעובדה שבשנה זו חזרו משרדי הממשלה לפעול בתקציב רגיל לאחר כמה שנים של תקציבים "המשכיים" (בעקבות מגפת הקורונה וסבבי בחירות תכופים), ופרויקטים רבים שהמתינו ליישום בשנים אלו יצאו לפועל. בנוסף, הפעלת מכרז מרכזי חדש בשנה זו אפשרה העברת תקציבים רחבה יותר להתקשרויות ייעוץ (מתוך ריאיון).

מקור הנתונים: פרויקט "מפתח התקציב" של הסדנא לידע ציבורי, 2024; עיבוד הנתונים: פורום ארלוזורוב

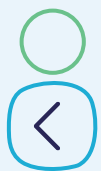

הפרטת סמכויות שלטוניות מעורבות משמעותית של חברות ייעוץ במשימות ליבה של תוכן ותהליך

קיימת הישענות מוגזמת של הממשלה על עבודת חברות הייעוץ באופן שפוגע ביכולתה לבצע את תפקידה הציבורי כראוי

צריך ואפשר אחרת
לקבוע יעדי-על
ולבנות צוותי משימה
להשגתם

המדינה חוזרת להוביל

~~FIXING MARKETS~~

CO-CREATING

~~DE-RISKING~~

WELCOMING
UNCERTAINTY

~~PICKING WINNERS~~

PICKING THE
WILLING

~~LEVELLING THE
PLAYING FIELD~~

TILTING TOWARD
A DIRECTION

~~OUTSOURCING~~

CAPACITY
BUILDING

~~COST BENEFIT~~

DYNAMIC
SPILLOVERS

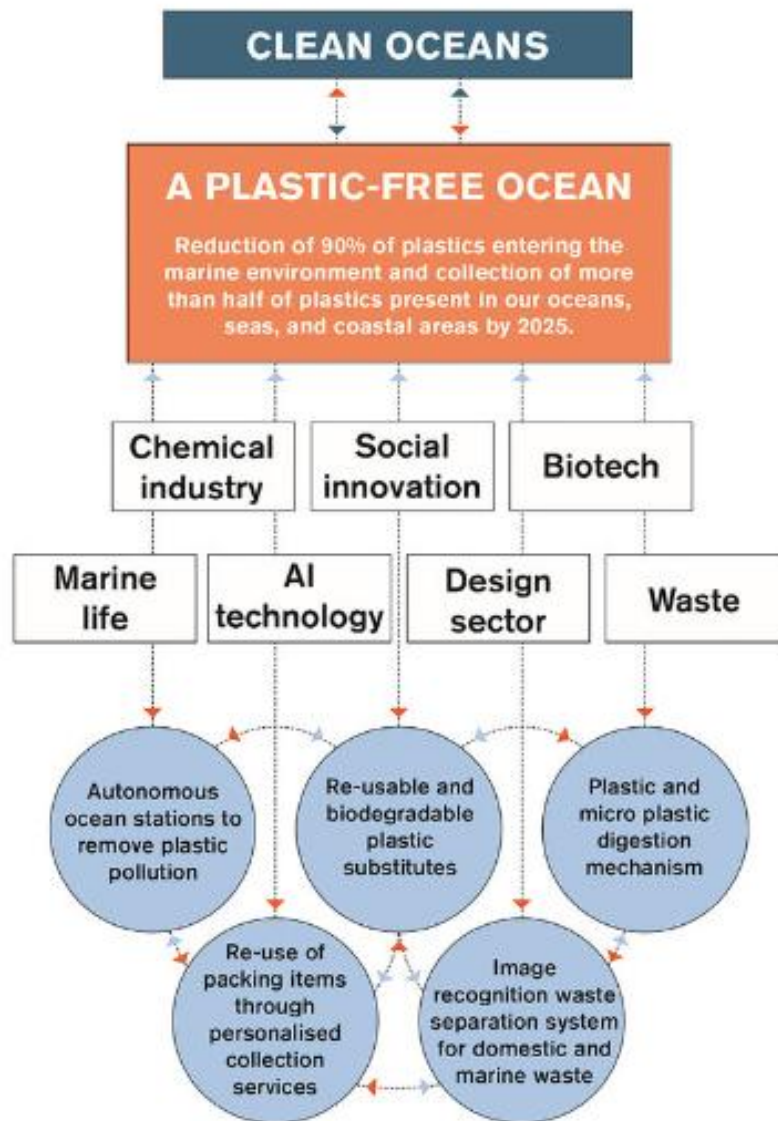
מדיניות מוכוונת משימה לקידום צמיחה מכלילה

גישה כוללת להתמודדות עם אתגרי-על:

- אין להם פתרון אחד
- דורשים שת"פ ממשלה-מגזר עסקי-חברה אזרחית-ציבור

הנחות המוצא במודל:

- המדינה כגורם מוביל
- צופה פני עתיד
- ייצור ועיצוב שווקים תוך נטילת סיכונים
- מרחב לניסוי וטעייה מלמטה למעלה

Political agenda setting and civic engagement

Clear targeted missions

Cross-sectoral innovation

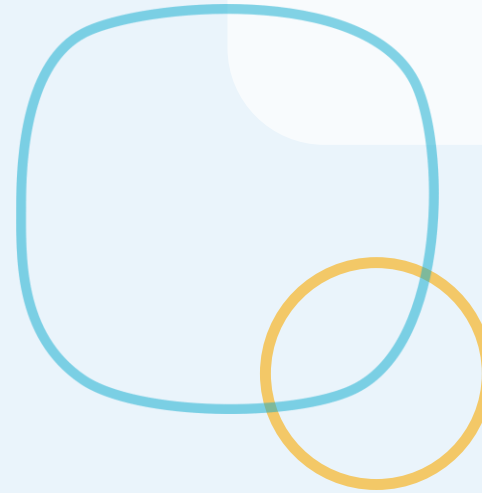
Portfolio of projects and bottom-up experimentation

פורום ארלוזורוב

כלכלה הוגנת | חברה צודקת

תודה!

www.arlozforum.org

פורום ארלוזורוב

@Arlozorov Forum

@arlozforum

פודקאסט

מרכז בן אהרון | @justiceteamil